

CULTURAL SOUNDS:
THE SPIRIT OF
VIETNAM

**HÁT XOAN
IN PHÚ THỌ,
VIETNAM**

HÁT XOAN PHÚ THỌ, VIỆT NAM

Compiled by

Vietnamese Institute for Musicology

Edited by

Vietnamese Institute for Musicology

Designed by

Nanum Studio

Published by

Vietnamese Institute for Musicology

Copyright © 2015

ISBN 978-99-53-00000-0

Printed in Vietnam

Printed by

Vietnamese Institute for Musicology

Printed in Vietnam

Printed by

Vietnamese Institute for Musicology

Printed in Vietnam

Printed by

Vietnamese Institute for Musicology

Printed in Vietnam

Printed by

Vietnamese Institute for Musicology

Printed in Vietnam

Printed by

Vietnamese Institute for Musicology

Printed in Vietnam

Printed by

Vietnamese Institute for Musicology

Printed in Vietnam

Hát Xoan, tương truyền có từ thời các vua Hùng, là lối hát thờ thần tại các đình làng vào mùa xuân ở Phú Thọ - một tỉnh thuộc vùng đất trung du Bắc bộ, Việt Nam.

Tổ chức của những người đi hát Xoan được gọi là phường Xoan hay họ Xoan. Mỗi phường Xoan có từ 6 - 18 người. Nam gọi là kếp, là người đánh trống và hát đưa cách. Nữ gọi là đào, là những cô gái trẻ chưa có gia đình, có thanh sắc, biết hát và biết múa. Đứng đầu phường Xoan là ông trùm. Đây là người đứng tuổi, có uy tín, đã đi hát nhiều năm, nắm vững các bài bản cũng như biết chữ Nôm. Hiện nay tại tỉnh Phú Thọ ghi nhận bốn phường Xoan gốc ở các làng Kim Đới, Phù Đức, Thét và An Thái. Cuộc hành trình đi hát thờ của phường Xoan thường kéo dài trong vòng hai tháng, bắt đầu từ mùng 6 tháng Giêng (âm lịch).

Trình tự bài bản trong cuộc hát Xoan thờ được kết cấu theo ba chặng:

Chặng một là chặng hát mở đầu mang tính chất nghi thức. Chặng này bao gồm các bài: Giáo trống, Giáo pháo, Thơ nhang, Đông đám. Riêng phường Xoan ở làng An Thái, mở đầu cuộc hát các cô đào thường hát bài Chèo vua, còn phường Xoan Kim Đới có thể mở đầu bằng bài Mời vua. Chặng thứ hai là quá trình diễn xướng 14 quả cách như Kiều Giàng cách, Nhàn ngâm cách, Tràng mai cách, Ngư tiều canh vực

cách, Đồi cấy cách, Hối liên cách, Tứ mùa cách, v.v... Quả cách là một thuật ngữ cổ, quả mang ý nghĩa là một bài bản dài, cách là lối hát một bài bản cụ thể. Nội dung chủ yếu của 14 quả cách là những lời chúc phúc từ dân (sỹ, nông, công, thương) một năm khang thái, làm ăn phát đạt, danh vọng cao sang.

Chặng thứ ba: chặng hát trao duyên, có các bài Bọm gái, Bò bộ, Xin hoa-đỏ chữ, Gải hoa, Hát đúm và Giã cá v.v... Nội dung chủ yếu, phản ánh khát vọng tình yêu đôi lứa. Bởi vậy, các tiết mục trong chặng hát trao duyên thường do các cô đào Xoan trình diễn với các chàng trai làng sở tại. Việc giao lưu giữa phường Xoan và các chàng trai địa phương làm cho cuộc hát càng trở nên hấp dẫn.

Tuy nhiên, theo thời gian, hát Xoan đã bị mai một nhiều. Với những giá trị lịch sử, văn hóa của loại hình nghệ thuật này, ngày 24 tháng 11 năm 2011, Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên hợp quốc (UNESCO) đã chính thức công nhận Hát Xoan Phú Thọ là di sản văn hóa phi vật thể cần được bảo vệ khẩn cấp.

Trong đĩa CD này, chúng tôi đã lựa chọn và sắp xếp một số bài bản theo trình tự diễn xướng của một cuộc hát Xoan được thu và lưu trữ tại Viện Nghiên cứu Âm nhạc vào năm 1959.

1. Thơ nhang

Trình diễn: Lê Văn Chúc cùng phường Xoan

Thơ nhang là bài hát nằm ở chặng thứ nhất của cuộc hát. Nội dung lời ca là những câu thơ thành kính dâng lên thờ thần, mời thần về dự tiệc... Thơ nhang là bài hát thuộc loại giai điệu pha lẫn giữa nói và ngâm, âm nhạc chậm rãi, mang tính chất trang nghiêm.

Lời ca: Kính lạy chiềng làng,
Nghe tôi thơ nhang
Mà cho biết ý
Nhang này nhang thị
Vỏ quế mẫu đơn
Mở tiệc cầu ơn
Lấy nhang làm trước
Nhang kia mụi nhụi
Lấy nhạc làm thơ
Trước tôi đọc thơ
Sau tôi múa nhạc

2. Đóng đám

Trình diễn: Nguyễn Thị Lập, Lê Thị Diễm cùng phường Xoan

Đóng đám là tiết mục cuối cùng khép lại chặng đầu - chặng hát nghi thức của cuộc hát Xoan.
Lời ca:

Lẳng lờ đứng dưới cây mai
Bóng tôi tôi ngỡ bóng ai là tôi nhằm
Thánh miêng loan hội miêng loan
Nhà vàng tiệc ngọc, lòng đã nên lòng
Náo nức hoa mơ, lẳng lờ đi giữa thanh nhàn
Tim nơi bóng mát thấy đôi cô đảo đàn hát rung rinh
Đêm qua sương lặn miệt mờ
Lòng chàng cho chí vẫn vợ càng nồng
Lẳng lờ đứng dưới vườn hồng
Dang tay bè quế lúc trở ra về gặp khách tình nhân
Lẳng lờ đứng dưới vườn hồng
Gió đưa cảnh trúc kẻo lòng người thương.

3. Kiều giang cách

Trình diễn: Nguyễn Văn Đô, Nguyễn Thị Lập, Lê Thị Diễm cùng phường Xoan

Kiều giang cách là bài mở đầu cho chặng hát cách. Phần dẫn cách “Kiều giang” kể về sự tích một nàng công chúa thời Hán Vũ Đế. Phần đưa cách là lời chúc thành hoàng, vua quan với mong muốn một sự an khang thịnh vượng cho làng xã.

Lời ca:
Kính lại trình làng
Điêm trống ra tang
Lẳng lẳng nghe tôi giáo
Kiều Giang một cách
Bia truyền cổ tích
Có con gái lành
Đi chơi một mình
Đến chum quán ấy

Nàng ấy thấy vậy
Cầm lấy đôi sinh
Ngán nga một mình
Ca bằng tiếng dề
Nhớ xưa vua Hán Vũ Đế
Mới lại sinh ra
Được một con gái
Mềm mại nét na
Đến năm mười ba
Thanh tân đóng dầy
Đến năm mười bảy
Đi chơi đến quán Chương Dương
Bè lấy giát giương
Mà ca tam bộ
Gọi là ba bước
Vua cha mừng được
Nàng ấy tốt thay vậy
Vua cha phải bệnh
Ở trong cung này
Đòi nàng ấy vào
Vua cha coi thấy
Tức thời lại đỡ
Lại được trị vì thiên hạ
Tám mươi tám năm
Vua cha mừng thăm
Hơn nàng tiên nữ
Tiếng than tiếng thở
Hơn hờ Hằng Nga
Tiếng chúc ngân nga
Thơ Kiều Giang cách
Vậy có thơ Kiều Giang rằng:

Bây giờ tôi mới giáo cách Kiều Giang
Mai xưa là tôi mới đến
Nàng hời nàng
Vấn quan làng này
Hàn lâm đông các
Vỏ quan làng này
Trương phủ triều đường
Chúc tuổi vua quan
Vua vạn vạn tuế
Dòng hời dòng Kiều Giang
Mai xưa là tôi mới đến
Đầu đến mái xưa
Ấy đầu tôi đội
Ấy gối tôi quỳ
Chân tôi đạp đất
Lựa tiếng tôi mời
Ấy vua là đại vương
Hộp trầu vỏ nước hay nén nhang
Của tin thành kính
Vậy tôi mới dâng lên linh sàng
Trầu tằm điệp vàng
Kén nước vỏ xanh
Kén được ngày lành tháng tốt
Rước Vua về đình
Chịu tiệc đêm nay
Hữu linh giáng tọa
Ôi là giáng tọa
Ấy có đương thường
Ôi là hội hoa
Tư lương hương hóa
Về thời vàng cha

Ấy lại vâng lảng lúa tốt
Ấy lại cho no
Mới đủ ba tuần
.....
Vua là đại vương

4. Nhân ngấm cách

Trình diễn: Lê Văn Chúc, Nguyễn Thị Lập, Lê Thị Điện cùng phường Xoan

Nội dung của quá cách Nhân ngấm kể về chuyện đi chơi xuân, lên chùa dâng hương và chúc tuổi vua quan.

Lời ca:

Kính trình làng nước
Thượng hạ đông tây
Lãng lảng thuở này
Nghe tôi giáo nhân
Nhân ngấm một cách
Bước lên cung một
Mới hỏi tiếng than
Dâng vào cho làng
Quần công hầu tước
Vây có thơ rằng:

Cách này chính thực là cách Nhân Ngấm
Trai lành gái tốt hợp chơi xuân
Đã lấy Kiều Giang làm cách trước
Sau thời tôi dẫn cho phải cách Nhân Ngấm

Văn quan làng này

Hàn lâm đông các
Trương phủ triều đường
Chúc tuổi vua quan
Vua vạn vạn tuế
Đào dấy lên là thừa thừa hời a nở ra
Hoàng oanh khắc khoải kêu ra tiếng màu
Hương hóa nên là cái chim bồ câu
Hoàng điều là cái chim én
Đi đâu một mình
Nên là lời điện hời a pháp sinh
Thấp hương khắp rảng mới để trình trình san lâm
Tứ quy đôi tiếng hời a cừu tuôn
Hồn vua Thục đế mới để ước nàng Nguyệt Hoa
Gương soi lặng lẽ hời a trên tòa
Ngấm thơ một bức mới để về đêm đông trường
Chữ rằng én bắc hời a nhạn nam
Ngày nào được hợp phòng hương một nhà
Lên chùa Thượng Uyển xin hoa
Tay nâng mà mái liễu mây để nở ra ba cảnh
Song xanh chày nện vọng thu
Ri ri tiếng để mới để âm thơ đoạn trường
Tiêu thiếu nhạc vũ hời a đàn tranh
Ngoài lầu thánh thốt mới để tan canh ba hồi
Phủ tang nguyệt đãi song đôi
Ngấm thơ một bức mới để bóng đèn soi ngọc cù
Song xanh chày nện hời a vọng thu
Ri ri tiếng để mới để âm thơ đoạn trường
Nàng hời nàng làm cho anh nhớ
Tướng nhìn xem huê nở trên cánh nhường nao
Khi này tình phụ hời a nghĩa này
Lấy thời chẳng lấy bó rây lấy ai
Khéo léo hời a thập phần

Làm nên thời để ái ân sang giàu
Nào ai tình phụ hời a nghĩa đầu
Song lời cửa tứ mới để về tay gậy đàn
Chữ rằng lại được bình an
Tắc lòng bền vững mới để ra đàn bướm anh
Chữ rằng cá bắc hời a nhạn nam
Ngày nào tiểu hợp mới để buồng hương chẳng là
Lên là lên lễ
Lễ là lên lên là
Ấy đã tiệc này
Vua là đại vương

5. Tràng mai cách

Trình diễn: Nguyễn Văn Vát, Lê Thị Điện, Nguyễn Thị Lập cùng phường Xoan

Nội dung của Tràng mai cách nói lên sự biết ơn của dân chúng dâng lên thần, người đã gia hộ cho mùa màng tươi tốt, con người thuận hòa, cuộc sống ấm no.

Lời ca:

Trước mừng thánh trị hời a vạn ban
Mấy lại mừng vua trị nước với lại là dân được phong lưu
Bốn bề cừ châu là dân thuận hòa
Là là dân thuận hòa ôi a gần xa quy phục
Mấy lại lục quốc ôi a đỉnh ninh
Mấy lại là vua mở hời a hội
Đội hương đèn là đội hương đèn
Ôi là đôi bên là văn võ
Là lại đèn cù
Hời a vua với lại Thái Tổ hời a Thái Tông

Ấy vua lão hoàng
Ôi là kiếm vàng ẩn ngọc
Mấy lại là nước
Hời a nhà no
Mấy lại rồng áp
Hời a Nam San
Ấy đôi miếu thờ
Là là đôi miếu thờ
Ôi a đêm mưa ngày nắng
Đầu tháng hời a cuối năm
Mấy lại lúa đề hời a lúa chiêm
Ấy cho no lòng
Là cho no lòng
Ôi là ngoài đồng là lúa tốt
Với lại xanh
Hời a dưới trên
Mấy lại là lúa tốt
Hời a mạ lên
Ấy cho chặt nhà
Là cho chặt nhà
Ôi là gần xa là đem đến
Lên lễ lễ là lễ lên lên là
Ấy là tiệc này
Vua là đại vương

6. Ngư tiều canh mục cách

Trình diễn: Nguyễn Văn Vát, Lê Thị Diễm, Nguyễn Thị Lập cùng phường Xoan

Ngư tiều canh mục cách là quả cách đề cập tới những công việc của người đánh cá, người kiếm củi, người làm ruộng và người chăn đất trâu bò.

Lời ca:

Bát ngang thuyền lại hỏi ngư ông

Có cá bán chẳng chuốc một đồng

Dạ dạ thưa rằng chưa bùa lưới

Còn máng đi chơi

Gỗ lim gỗ lim

Mấy lại là ngư thiều cánh mục

Mấy lại tứ thú hỏi a nhà no

Ngư phủ ban cho ở đầu

Mấy lại buông câu là thả lưới

Mấy lại là phấp phới hỏi a áo ai

Đúng đình mà chơi mà ca Ngư hồ

Mấy lại đượm tranh thủy mặc

Mấy lại phơn phớt hỏi a nhuộm xanh

Bề rộng lệnh lang mà có một thuyền

Mấy lại là hang bên nghìn dặm

Mấy lại là nước sâu hỏi a vựa lên

Cắt giặm đòi nơi ca hội

Lại là hò thét là ra tiếng rồng

Mấy lại là thuyền rồng là nước lên

Nhon nhón hang bên

Mà bảo nhau cười

Mấy lại là đầu nơi là khuất gió

Mấy lại là hạp chúng hỏi a năm ba

Uổng rượu khê khê

Mà bỏ quai chèo

Mấy lại là hang xanh nước biếc

Mấy lại là vượn hót hỏi a chim kêu

Nằm ăn cội cây mà nghe suối đàn

Ấy thưa thời vậy

Mấy lại là mục dẫy hỏi a thời xưa

Hái củi ban trưa mà bỏ quên riu

Mấy lại là thiu thiu hỏi a ngày tối

Máy lại là bỏ vội hỏi a đôi bên

Nhiên nhiên gánh lên

Mà bảo nhau về

Mấy lại là chân đi là rẫm rấp

Mấy lại là bước thấp bước cao

Là là lộn làm sao mà cho đến nhà....

Ấy thưa thời vậy

Mấy lại là cánh dẫy hỏi a thời thưa

Cây cấy ban trưa mà thả trâu bò

Mấy lại trời cho là lúa tốt

Mấy lại cấy một hỏi a nên hai

Già trẻ gái trai đầu đội on trời

Ấy thưa thời vậy

Mấy lại thương dẫy hỏi a thời thưa

Buôn bán ban trưa mà đi có đàn

Vừa toan vừa bước

Mấy lại là một bước hỏi a gặp duyên

Mở hội hàng đào

Mấy lại là vui thú hỏi a làm sao

Mấy lại là cờ lau là tập trận

Mấy lại là đẹp động hỏi a thánh vương

Trí phủ bốn phương

Là dân thái bình

Ấy lời tôi khoanh cho làng

Là hỏi tôi khoanh khen khánh chúc hay thay

Kia kia đông các phương bay

Nôm bằng chơi chơi ghé thay

Đầu rồng đuôi phượng rù nhau đặt bầy

Là hỏi đặt bầy ngoài cửa Khánh Tiên

Là hỏi bốn bề lên châu chúa ông

Tung hồ vạn tuế tuổi sống thiên niên

Là hỏi thiên niên

Các bảo bình an

Là hỏi tuổi vua bằng núi Thái San

Nhời tôi chúc thọ tuổi vua dư vản

Là hỏi cho về làm ruộng chín vui

Là hỏi đồng thu vạn vật đôi nơi

Nữ nhi đen đến áo đượm bỏ hỏi

Là hỏi bỏ hỏi

Đầu đội nắng mưa

Là hỏi com rượu gánh đến ban trưa

Gọi nhau eo óc gái trai lên bờ

Là hỏi ăn đoạn lại đi hồ ngại

Là hỏi say rượu rức lác đời nơi

Chia mạ lều thêu vãi nơi ngã kê

Là hỏi tháng sáu ngày đôi mươi tư

Là hỏi cấy đã rậm đồng hay chưa

Cày đi bừa lại lúa tốt nhờ ơn

Là hỏi mạ thừa cấy đã buông tay

Là hỏi ra đồng một trận gió bay

Thần Nông chưa để rù nhau đặt bầy

Là hỏi đặt bầy cúng tế Thần Nông

Là hỏi năm nay lúa tốt vô cùng

Bằng nhau đóng dẫy lúa tốt đầy đạ

Là hỏi bằng vàng chơi chói làng ta rước về

Lên là lên lễ, lễ là lên, lên là

Ấy là tiệc này

Vua là đại vương

7. Xin hoa - đổ chữ

Trình diễn: Tập thể nghệ nhân phường Xoan Phù Đức

Đây là bài hát nằm trong chặng ba của cuộc hát. Xin hoa - đổ chữ mang nội dung giao duyên, được diễn xướng theo lối hát đối đáp giữa nam và nữ. Hát kết hợp với múa như một hoạt cảnh, tạo nên không khí vui tươi.

Lời ca:

Anh xin nâng chút hoa nữa nâng

Trình chàng quân tử, chàng chớ đả bôi

Chàng nào duyên tôi, hoa gì lạ vậy

Thời chàng đưa ý, cho thiếp được hay

8. Hát bộ bộ

Trình diễn: Nguyễn Thị Lập, Lê Thị Diễm cùng phường Xoan

Trông bông luồng đậu, Bắc cầu anh xè vản, Xe chỉ vá may, Đường đi trên suối dưới đầm, Yêu nhau cời áo cho nhau, Giương cung bắn cò... là các bài Bộ bộ, nằm trong chặng hát

trao duyên. Đây là bài bản gồm nhiều trở lời gắn kết lại với nhau như một liên khúc. Khi hát, các cô đào vừa hát vừa múa.

Động tác minh họa nội dung lời ca.

Lời ca:

Trồng bông luống đậu luống cà
Ai làm cho luống công ta thể này
Ai làm cho luống công đây
Bắc cầu anh xè ván mong
Em sang chạ được anh bông em sang

Chỉ xe xe chỉ (ru hời)
Chuỗi kim kim chuỗi (ru hời) vá may
Ngồi rồi dệt gấm thêu hoa
Thêu chim loan phượng thêu mà ta thêu

Đường đi trên suối dưới đầm
Sao anh chẳng bắc cây trâm (tre) ta làm cầu
Đề ta đi lại còn lâu

Yêu nhau cời cời áo cho nhau
Mế cha mất được
Qua cầu gió rơi

Ta thấy con cò giương cung ta bắn
Ta bắn con cò, con cóc, con le
Con cóc nó lặn, con le nó lội, con cò nó bay
Cò bay đứng thấp chớ cao
Bay qua cửa phủ bay vào trong đình

HÁT XOAN IN PHÚ THỌ, VIETNAM

Hát Xoan (Xoan singing) or cửa đình singing (singing at the village communal house) starts in spring during singing and dancing performances to worship the god in the village communal house. According to legend Hát Xoan appeared in the time of Kings Hùng, in the ancestral land of Hùng Vương—Phú Thọ, a province in the midland area of Vietnam.

Gathering of Xoan singers who worship in spring called Xoan guild or families of Xoan. In a Xoan guild, there are between six and eighteen members. Men, called kệp (instrumentalist), have to know how to beat a drum and sing the lead. Women are called đào (female singer). Female singers must not only be beautiful but also be able sing and dance well. The leader, called ông trùm, is an expert in art and master in all Xoan singing customs. He is also responsible for organizing and training instrumentalists and singers. Nowadays, in Phú Thọ province, there are four original Xoan guilds, in Kim Đới, Phù Đổng, Thét, and An Thái villages. The Xoan guilds start their two-month spring itinerary 6 Jan (lunar calendar).

Xoan singing for worship is structured into three singing stages:

Stage one is a ritual opening that includes songs such as Giáo trống, Giáo pháo, Thơ nhang, and Đổng đám. The Xoan guild of An Thái village opens with the song Chào vua while Xoan guild of Kim Đới village opens with Mời vua.

Stage two is the performance of fourteen songs (known as quả cách) such as Kiều Giang cách, Nhân ngâm cách, Tráng mai cách, Ngự tiều canh mục cách, Đối dầy cách, Hồi liên cách, Tứ mùa cách, Quả cách is an ancient term. Quả means a long song while cách is a method of singing a specific song. Cách is the way ancient Confusion scholars expressed their feelings and conceptions of society and nature. The content of these fourteen songs is about wishing the four classes of people—scholars, farmers, craftsmen, and merchants—prosperity and fame.

Stage three is a love-exchange song, including songs such as Bọm gái, Bỏ bộ, Xin hoa đổ chữ, Gải hoa, Hát dùm, and Giã cá. The content reflects the desire of a couple's love. Therefore, the items in this stage are usually performed by Xoan singers with local male villagers. The cultural exchange between Xoan guild and local male villagers make the singing session more attractive.

However, Xoan singing was under the threat of being lost over time. On 24 November 2011, Xoan singing of Phú Thọ province was recognized as an Intangible Cultural Heritage In Need of Urgent Safeguarding of Humanity.

In this CD, we selected and arranged some Xoan singing songs recorded and kept at Vietnamese Institute for Musicology in 1959.

1. Thơ nhang

Performers: Lê Văn Chúc and Xoan guild

This song belongs to the first stage in a hát Xoan performance. The lyrics are a song prayer inviting the king and gods to descend to and the earth grant blessings. The music of Thơ nhang is slow and solemn.

2. Đóng đám

Performers: Nguyễn Thị Lập, Lê Thị Diễm and Xoan guild

Đóng đám, a long song consisting of many sections, ends stage one.

3. Kiều giang cách

Performers: Nguyễn Văn Đò, Nguyễn Thị Lập, Lê Thị Diễm and Xoan guild

Kiều giang cách starts the phase of hát cách. It mentions the story of a princess of Hán Vũ Đế's reign. Following are wishes to the village guardian spirits, king, and mandarins and wishes for the villagers to have a peaceful and prosperous life.

4. Nhàn ngâm cách

Performers: Lê Văn Chúc, Nguyễn Thị Lập, Lê Thị Diễm and Xoan guild

Nhàn ngâm cách tells about village boys and girls having fun on New Year's, going to a pagoda to offer incense and congratulate the king and mandarins.

5. Tràng mai cách

Performers: Nguyễn Văn Vát, Lê Thị Diễm, Nguyễn Thị Lập and Xoan guild

Tràng mai cách expresses the people's gratitude to the king for his granting of good crops, prosperous life, and human reproduction.

6. Ngư tiểu canh mục cách

Performers: Nguyễn Văn Vát, Lê Thị Diễm, Nguyễn Thị Lập and Xoan guild

Ngư tiểu canh mục cách song describes the farmer's work, such as fishing, collecting firewood, farming, and tending cattle.

7. Xin hoa - đố chữ

Performers: Folk artist group of Phù Đức Xoan guild.

This song belongs to the phase of festive singing (performed after the hát cách), alternating between singers and instrumentalists. Singing, accompanied with dancing to demonstrate some story, creates a joyful atmosphere.

8. Bổ bộ singing

Performers: Nguyễn Thị Lập, Lê Thị Diễm and Xoan guild

Các giọng vật includes the songs Trồng bông luống đậu, Bấc cầu anh xê vắn, Xe chỉ vá may, Đường đi trên suối dưới đầm, Yêu nhau cởi áo cho nhau and Giương cung bắn cò belonging to the repertoire of the love-exchange singing and is made up of many poems, like a suite. While singing, females also dance. The gestures illustrate the content of the lyrics.

베트남 푸토 성의 햇 쏘안

햇 쏘안(Hát Xoan; 쏘안 노래 부르기) 또는 꾸아 딘(Cúa đình; 마을 공동체의 노래 부르기)은 봄에 마을 공동체에서 신을 숭배하기 위해 노래를 부르고 춤을 추던 연행에서 시작됐다. 전설에 따르면 햇 쏘안은 고대의 땅인 흥부영(Hùng Vương)의 흥(Hùng) 왕 시대에 등장했다. 이 땅은 현재 베트남 중부지역에 있는 푸토(Phù Thọ) 성이다.

봄에 숭배 의식을 위해 모이는 쏘안 가창자들은 쏘안 길드 또는 쏘안 가족이라고 일컫는다. 쏘안 길드에는 6~18명의 구성원이 있다. 남성은 켵(kép; 악기 연주자)이라고 불리며, 드럼을 칠 줄 알아야 하고 노래를 이끌 수 있어야 한다. 여성은 다오(dào; 여성 가창자)라고 불린다. 여성 가창자는 아름다울 뿐만 아니라 춤과 노래에도 뛰어나야 한다는 점을 기본으로 한다. 옹쭝(ông trùm)이라고 불리는 길드 수장은 예술 전문가일 뿐만 아니라 쏘안 가창의 모든 관행을 속속들

이 알고 있어야 한다. 그는 또한 악기 연주자와 가창자를 조직하고 훈련하는 책임도 진다. 오늘날 푸토 성에는 김띠이(Kim Đồi), 푸득(Phù Đức), 텃(Thét), 안타이(An Thái) 등 마을에 4개의 원조 쏘안 길드가 있다. 쏘안 길드는 봄 일정을 음력 1월 6일에 시작하고 두 달 동안 지속된다.

숭배를 위한 쏘안 노래 부르기의 순서는 세 단계로 이루어진다.

첫 번째 단계는 의례 시작이다. 이 단계에는 자오 쩡(Giáo trống), 자오 파오(Giáo pháo), 터 낭(Thờ nhang), 동 담(Đông dâm) 같은 노래가 포함된다. 특히 안타이 마을 쏘안 길드에서는 연행을 시작하면서 여성 가창자들이 짜오 브우아(Chào vua), 김 더이 마을에서는 머이 브우아(Mời vua)를 각각 부른다.

두 번째 단계는 끼에우 장 깡(Kiểu Giàng cách), 난 응엄 깡(Nhân ngăm cách), 짱 마이 깡(Tràng mai cách), 응오 티에우 까인 목 깡(Ngư triều canh mục cách), 도이 저이 깡(Đôi đây cách), 호이 리엔 깡(Hồi liên cách), 뜨 무아 깡(Tứ mùa cách) 등 파 깡(qua cách)으로 알려져 있는 14곡의 노래를 부르는 과정이다. 파 깡은 고대 용어다. 파는 긴 노래, 깡은 특정 노래를 부르는 방법을 각각 뜻한다. 깡은 고대 유교 학자들이 자신의 감정, 사회에 대한 생각, 자연에 대한 느낌 등을 표현하는 방식이다. 14곡의 내용은 학자, 농부, 장인, 상인들의 풍요와 명성을 바라는 것이다.

세 번째 단계는 범 가이(Bạm gãi), 보 보(Bó bó), 쵸 호아 드어 쭈(Xin hoa dỏ chử), 가이 호아(Gãi hoa), 핫 둠(Hát dùm), 기아 까(Gĩa cã) 등 사랑을 나누는 노래를 포함하는 축제 분위기의 노래 부르기다. 내용은 연인들의 사랑을 반영하고 있

다. 그래서 쏘안은 보통 지역 남성들과 부르는데, 쏘안 가창자들과 지역 남성들 사이의 문화적 교류로 아주 멋진 화음을 이루게 된다.

그러나 쏘안 노래 부르기 전통은 시간이 지남에 따라 사라질 위기를 맞고 있다. 푸토 성의 쏘안 노래 부르기는 2011년 11월 24일 유네스코 긴급보호목록에 등재됐다.

이 CD에는 베트남음악학박물관이 1959년에 녹음해 보관하고 있던 노래 가운데 몇 곡을 선곡하고 편곡해 담겨 있다.

1. 터 낭 (Thơ nhang)

연행자: 레반쑹(Lê Văn Chúc) 및 쏘안 길드

터 낭(Thơ nhang)은 첫 쏘안 공연의 첫 번째 단계에 속한다. 가사는 왕과 신에게 땅으로 내려와서 축복 등을 해 주길 기원하는 내용이다. 음악은 느리고 엄숙하다.

2. 동 담 (Đông đàm)

연행자: 응우옌티립(Nguyễn Thi Lập), 레티디엔(Lê Thi Diên) 및 쏘안 길드

동 담(Đông đàm)은 첫 번째 단계를 끝마치는 노래다. '동 담'은 많은 부분으로 이뤄져 있는 긴 곡이다.

3. 끼에우 장 각 (Kiểu giang cách)

연행자: 응우옌반도(Nguyễn Văn Đò), 응우옌티립(Nguyễn Thi Lập), 레티디엔(Lê Thi Diên)과 쏘안 길드

끼에우 장 각(Kiểu giang cách)은 첫 각(hát cách) 단계를 시작하기 위한 부분이다. 이 부분은 한부테(Hán Vũ Đế)의 재위 동안 왕자에 관한 이야기다. 그 뒤로는 마을 수호신에 대한 바랍, 왕과 고위 관료에 대한 바랍, 마을 사람들의 행복하고 번영한 삶에 대한 바랍 등이 따라온다.

4. 난 응엄 각 (Nhàn ngẫm cách)

연행자: 레반쑹(Lê Văn Chúc), 응우옌티립(Nguyễn Thi Lập), 레티디엔(Lê Thi Diên)과 쏘안 길드

난 응엄 각(Nhàn ngẫm cách)은 새해에 즐겁게 놀고 탐에 가서 향을 바치며 왕과 고위 관료를 축하하는 마을 소년과 소녀에 관한 이야기다.

5. 쟁 마이 각 (Tràng mai cách)

연행자: 응우옌반땃(Nguyễn Văn Vất), 레티디엔(Lê Thi Diên), 응우옌티립(Nguyễn Thi Lập)과 쏘안 길드

쟁 마이 각(Tràng mai cách)은 풍부한 식량과 번영 및 번성을 준 것에 대해 사람들이 왕에게 감사의 마음을 전하는 노래다.

6. 응으 띠에우 까인 목 각 (Ngũ tiểu canh mục cách)

연행자: 응우옌반땃(Nguyễn Văn Vất), 레티디엔(Lê Thi Diên), 응우옌티립(Nguyễn Thi Lập)과 쏘안 길드

응으 띠에우 까인 목 각(Ngũ tiểu canh mục cách)은 고기 잡기, 딸감 모으기, 논 갈기, 소 돌보기 등 농부의 일을 묘사하기 위한 노래다.

7. 썬 호아 - 드어 썬 (Xin hoa - đờ chũ)

연행자: 푸득(Phú Đức) 쏘안 길드의 민속 공연단

햇 각(hát cách) 다음 단계에 연행되는 축제 노래다. 이 노래는 가창자와 악기 연주자가 돌아가면서 부른다. 춤과 함께 이야기를 표현하기 위해 부르는 노래는 즐거운 분위기를 조성한다.

8. 보보 노래 (Bô bô)

연행자: 응우옌티립(Nguyễn Thi Lập), 레티디엔(Lê Thi Diên)과 쏘안 길드

이 노래는 사랑 노래 레퍼토리에 속하는 쯡 봉 루엡 다우(Trống bồng lưng dậu), 박 꺼우 아인 쎄 반(Bác cầu anh xè vãn), 쎄 쟈 바 마 이(Xe chũ và may), 드엥 디 수어이 즈어이 담(Đường đi trên suối dưới đằm), 예우 나우 꺀이 아오 쯔 나우(Yêu nhau cỡi áo cho nhau), 즈엥 꾸 반 꼬(Giương cung bán cỏ) 등의 곡을 포함한다. 이 곡은 모음곡처럼 많은 시구를 포함한다. 노래를 부르는 동안 여성 가창자는 가사의 내용에 따라 몸동작을 한다. 🎭

Contributors

Co-Production Directors / Chịu trách nhiệm xuất bản
Nguyễn Bình Định, Kwon Huh

Editors / Biên tập
Phạm Minh Hương, Nguyễn Thùy Tiên,
Đặng Hoàng Loan

Introduction / Lời giới thiệu
Đào Thi Hồng Lê

Sound editors / Chính sửa âm thanh
Trần Minh Đức, Trần Hải Đăng

English translation / Dịch tiếng Anh
Hoàng Diệu Thương

Korean translation / Dịch tiếng Hàn Quốc
Jeongeun Park

Layout / Trình bày
Đình Khánh Linh

The Vietnamese Institute for Musicology would like to express our sincere thanks to the International Information and Networking Centre for Intangible Cultural Heritage in the Asia-Pacific Region under the auspices of UNESCO (IHCAP) for its assistance in creating this CD.

